

Oponentský posudek

Vedoucí práce: Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.

Pivoňka, David, *Fenomén zranění v americkém fotbale v reflexi členů předního českého týmu*. Praha: UK FHS, 2021, 94 stran.

Bakalářská práce Davida Pivoňky přenáší čtenáře do prostředí v českém kontextu spíše marginálního sportu amerického fotbalu (AF). Jak autor píše hned v úvodu, v Severní Americe jde o nejpopulárnější sport, což mohlo být statisticky podloženo srovnáním s jinými neméně populárními sporty, jako basketbal v NBA, baseball a jiné. Pro čtenáře neznalé tohoto sportu by možná stálo za to udělat jazykové a významové vysvětlení pojmů jako soccer/football apod. AF se mnohem více blíží svou historií, charakterem a pravidly ragby než fotbalu, kterého zná většinový sportovní fanoušek v Evropě.

Celá práce je rozdělena poněkud schematicky do tří „klasických“ oddílů: teoretického, metodologického a empirického. Zajímavé je její hlavní zaměření: tým není tým Prague Black Panthers (PBP) jako celek, řekněme to, jak se takový tým tvoří, jaké vzorce chování lze pozorovat mezi jeho členy apod., ale zřejmě nejvýraznější aspekt spojený s takto vysoce maskulinním, až brutálním sportovním odvětvím, jimiž jsou zranění a bolest. V teoretické rovině pracuje autor především s Howeovými koncepty z jeho knihy *Sport, professionalism and pain* (2004), nebo se známým (auto)etnografickým bestsellerem Loïca Wacquanta *Body & Soul* (2004). To se nabízelo už proto, že autor bakalářské práce je jedním z aktérů tohoto sportu a na vlastní kůži zranění a bolest prožívá. Nicméně metodologicky je práce opřena především o velké množství polostrukturovaných rozhovorů s autorovými spoluhráči týkající se zejména jejich pojmání zranění, bolesti, odpovědnosti vůči vlastnímu tělu, jak stav jejich těla ovlivňuje přístup k vlastnímu sportovnímu klání apod. Desítky výpovědí a jejich analýza jsou pak hlavní součástí nejdelšího a pro čtenáře patrně nejpřínosnějšího empirického oddílu. Za nejpropracovanější a, alespoň pro mne jako v tematické AF nepřilíš vzdělaného outsidera, nejzajímavější lze považovat pasáže, v nichž autor rozebírá dvě kategorie zranění označované aktéry jako *being hurt/being injured*. Zdá se, že jejich konceptualizace a pojmání ze strany hráčů je pro jejich sport klíčové. Z rozhovorů je patrné a autor to ostatně explicitně sděluje, že jakákoli reakce hráčů AF na bolest je zřetelně determinována sociálním kontextem (str. 10). S tím, jak je bolest před veřejností, soupeři, trenérem, spoluhráči atd. skrývána nebo bagatelizována, souvisí i různé vnímání risku (autor, patrně vycházející z Howeova přístupu, mluví o *kultuře risku* spojeného s (hyper)maskulinitou (str. 15-16). Solidně zpracovaná je rovněž podkapitola nazvaná „Pussy“, v níž najdeme popis a vysvětlení aktérského nazírání na bolest, jejíž práh vnímání je v AF zřejmě ještě výše, než v „klasickém“ fotbale, ledním hokeji a jim podobných kontaktních sportech. V tomto smyslu je namísto autorovo konstatování o zranění jako *fyzickém habitu* (str. 47), jímž hráči AF nadměrně disponují.

Ačkoli je empirická část místy až dost popisná, přesto zde některá generalizující tvrzení najdeme, nebo jemné náznaky etnografické komparace (viz podobnost v rituálech mezi baseballisty, hráči AF a trobriandskou magií a rituály, str. 53-54). Některé závěry, k nimž autor dospěl, např. důvody, proč hráči neprojevují bolest, nebo ji různě zakrývají, jako projevy maskulinity, skryté snahy získat kulturní kredit, snaha zesměšnit jedince projevujících bolest aj. (str. 70-71) mohly být rozpracovány pečlivěji, např. konfrontací nebo další komparací s některými jinými kontaktními sporty apod. Trochu nevytěžený, nedotažený nebo upozaděný nakonec zůstává využití Wacquantových zkušeností s boxerským habitem. To, co mně ale

v práci nejvíce chybí, je její ukotvení v medicínské antropologii. V kontextu vztahu těla, tělesnosti, zranění, bolesti, léčby, medicínského diskurzu atd. by jistě stálo za to vyjít například z jiné známé etnografie nizozemské antropoložky a filosofky Annemarie Mol *The Body Multiple* (2002) nebo z podobně zaměřených prací. Autorovi by se pak vyjevily otázky spjaté se samotnou ontologií v medicínské praxi, děláním zranění viděného nejen z pozice samotného hráče, ale také kupříkladu fyzioterapeuta, klubového lékaře, trenéra a jiných aktérů. Chápu však, že v takovém případě by práce dostala jiný rozměr a výrazně by se rozšířil její rozsah. Tak to snad může autor brát jako doporučení k případnému pokračování ve výzkumu.

Závěrem: jako outsider jsem se dozvěděl poměrně hodně o charakteru AF, hráčích a jejich zkušenostech s projevy bolesti, zranění a risku s tím spojených. Některé pasáže jsou možná více popisné, upovídané, v jiných se autor snaží o určité zobecnění a propojení jím zvolených teoretických konceptů s vlastní zkušeností a výpověďmi četných aktérů. Bakalářskou práci Davida Pivoňky tak považuji celkově za poměrně zdařilou a solidně zpracovanou, doporučuji ji k obhajobě s navrhovaným hodnocením *velmi dobře*.

V Květnici, 9. 9. 2021.

PhDr. Marek Halbich, Ph.D.